ſos ab uberibus. Hi omninò infantes ſunt. Illis vagitus, non vox. Quomodo ergo dicent, ſi loqui non valent? An quia illis illo in ſtatu conceſſus uſus rationis, ut morti conſenſus accederet voluntatis, & gauderent aureölà, quaſi ex pugna; habentes ſimul palmam & coronam? Plures SS. DD. dixere, de quo Nos *Tom. ſeq. Tautolog.* 3. *Didaſcal.* 2. ad illud *Iſai.* 16. *Parvus & modicus, nequaquàm multus*. Videbimus ibi alium modum ſpectabilem loquendi. Modò in propoſitum tractum. Si non dicit, eloquio grudens Prophetes, quo pacto effabuntur ſine vocibus infantes? Unde noteſcet nativitas Salvatoris per elingues? Eſt vox ſanguinis. Verba ſunt ſanguis propter illum effuſus. Sermo lac quod ſuxis pectus: & quamvis pridem humus multorum Martyrum ſatiata ſanguine pretioſè ſacrato Numini; dumtaxàt ſignum optabilis expectatæ nativitatis Salvatoris, præfigitur in infantibus ad uberibus avulſis: quia tunc mundus viſurus infallibiliter ortum; quando effuſus cum lacte ſanguis infantium.

An habuerint uſum rationis?

Illis concessum demonſtrare Chriſtū natum.

12 Hòcne vox? Hòcine ſermo, atque lingua? Singularis & pretioſa. Vide myſterium. Deus, ſubdit Propheta; *in loquela enim labij & altera linguà loquetur ad populum iſtum*. Adventum mundi
Ver. 11 Salvatoris variè dicent homines, oracula Deitatis: & labij loquelà & linguà alterà. Quæ itaque lingua, niſi labiorum loquela? Alia ſant in ſignum, quando diſtinguitur à loquela labiorum. Proponitur ſermo, & ſermo, quo Redemptoris natale prædictum diverſo modo. Multifariàm olim Deus locutus eſt patribus in Prophetis: noviſsimè, novis linguis. In Prophetis labiorum loquelà: noviſsimè, alterà linguà, quæ ſanguis avulſorum ab uberibus, in teſtimonium quòd veniſſet filius. Undè cùm hæc lingua nova, & ortus Solis Iuſtitiæ deſignandus linguà alterà; Innocentium dira cæde, Chriſti peclaruit natale: etenim loquebantur ſingulariter infantes, eloquenti voce ſanguinis; quin loquelà labiorunt haberent voces. Ubi Pridem audira, non audita loquela? Hinc mirum; quippe audita loquela ſine loquela labiorum.

Sed nova pretioſa lingua.

13 Multa ſigna fecit Ieſus iuxta mare Galilæ, *Ita* (inquit Matthæus) *ut turbæ mirarentur, videntes mutos, loquentes*. (Matth. 15. 31.) Scio multa dicit in Scriptura intellectu anterioris & poſterioris ſtatus Anterioris, ut *Cæci vident, claudi ambulant*. Poſterioris, ut *Qui dat ſapientiam ſapientibus*: de quo ſæpæ actum in *Expoſitionib. Litter. Tautologiar.* Ita ſimilium teſtimoniorum expoſitio, verum aliter dum in verbis implicatis nulla implicatio. *Videntes mutuos loquentes* admiratio præoccupat; ſed in maius prodigium rationem ſervat. Mirum quòd qui ſine ſermonis uſu, florerent eloquio: at mirabilius, poſſe expeditè loqui, ſine uſu linguæ; ut patuit in infantibus, quos Herodes iugulavit truculentus. *Mutos loquentes*? Utique, & ſumma admiratio ex conciliatione implicationis. Eſt loquela in ore, & etiam in ſanguine. Eſt loquela in labijs ex lingua; & ſermo in effuſione cruoris, quod lingua eloquentior altera. Iuxta mirabiliorem eloquendi modum, vocat admirationem prodigium: & ſummum admirationis, videre mutuos loquentes; quippe ſingularis lingua, ubi loquuntur portenta. Quid maius, quàm videre loqui mutos? Dignum namque ſummæ ſuperioris admirationis; & loquentes & infantes: infantes, ratione temporis; loquentes, ſermone ſanguinis. Vide dicta *Tautolog.* 3. à num. 30. ad illud Pauli: *Qui loquitur linguà*.

Unde novat.

14 Ibid. dixi, *numer.* 29. Gloriam in Scriptura accipi interdùm pro lingua. *Pſalm.* 15. 9. & 107. 2. Unde Genebrard. & Hebr. ad illud: *Cantet tibi gloria mea, & non compungar*; legunt: *Et non ſileat: Non contiteſcat: Non tacebit*. Maluenda hic utrumque nectit: *Lingua gloriæ*: legit. Quorsùm gloria pro lingua, vel econtrà? Dicit articulus Innocentium ex lingua infantium: etenim quæ maior gloria, quàm eloqui ſine lingua? Lingua ſanè ubi locutio. Profectò, & eſt mirabilis ſermo; qua graria ſignatur gloria: etenim lactentibus ſummè glorioſum in terris, quòd loquantur ad gloriam ſermone ſanguinis. Lingua eſt & gloria: ſimulque infantium cognoſcitur gloria, ex huiuſmodi lingua: quamdoquidem vel inter prodigia mirum; quòd loquantur infantes ſine loquela labiorum. Sunt Angelorum linguæ atque hominum loquelæ. Horum in labijs verba: illorum altera lingua, quæ non fit verbis, ſed ſignis: ſignaturque gloria in huiuſcemodi lingua; quippe infantium ſumma gloria, quòd qui non valent loqui, poſsint loqui tamquàm Angeli: quòd homines non loquantur ut homines, quando loquuntur infantes: quòd in humana naturali loquela ſanguine effuſo audiatur altera lingua. Ultrà, ni fallor, procedit ex illorum lingua cœleſtis gloria. Gloria in altiſsimis ca-

Pſalm. 29. 13.

Malueđ.

Quid glorioſum in ſanguinelatentium?

canitur ab Angelis, nativitatem ſignantibus Salvatoris. Erat gloria cœlo & gloria mundo. Cœlo per occiſos infantes: mundo, ex ortu occidendi Redemptoris, cuius gloria promiſſa aliquando in terra: & infantium pro gloria ſignatur altera lingua; quippequàm patuit nativitatis myſterium, per linguam ſanguinis & lactentium & infantium. Quod ab Angelis præcinitur, à pupis lacteo ſanguine ſignatur, ſublimi gloriâ, peculiari lingua: igitur clamore ſilentio elicito, ſermone Angelico, in nativitate Chriſti, vexillum gloriæ; quòd dum infantes loquuntur, ut homines non loquantur.

Quomodò illorum ſermone dignati vitas Chriſtis

Os mutum facti caret indice:

(Ovid 6. Met. fab 7.) Sed dicitur ſanguine. Sed ſanguine lacteo, Redemptoris ſtudio, & Herodianæ crudelitatis ſigno. Ætas ſe explicuit pro virtute temporis:

(Id. ib d.)
Purpureaſque notas filis intexuit albis;
Indicium ſceleris.

Aliàs, ni per martyrium, eſſet infantium lac album. Seneca d. à v. 493.

Fluxit latex:
Garruli gramen ſecuere rivi:
Combibit dulces humus alta ſuccos, (Senec.)
Niveique lactis candidos fontes.

DIDASCALIA III.

Franciſci Paulani vita, miraculum, & miracula.

1 IN celeritatis indicem finxerunt Ethnici, quod videre non valebant, niſi fictione; quaſi aliquid decoris poſsit ineſſe falſis. Unde de camilla accinit Virgil. lib. 7. *Æneid.* a v. 806.

Aſſueta, curſu pedum prævertere ventos,
Vel mare per medium fluctu ſuſpenſa tumenti, (Virgil.)
Ferret iter, celeres nec tingeret æquore plantas.

Idem commentum de Orione, cui conceſſum à Neptuno ſuper fluctus ambulare, ſuſpenſis veſtigijs, quin unda tingeret pedes. Natal. Comes, 7. *Mytholog.* cap. 13. & Apollon. Rhod. 1. *Argonaut.* v. 571. infit:

Signum celeritatis, quidnam?

Ille vir & Ponti ſuper cana currebat.
Unda, neque celeres tinxit pedes, (Apoll.)
Liquida vectus via.

Propter huiuſmodi donum, dicitur collocatus in cœlo, ſtellis ornatus, ſummè fulgidus; de quo nos in *Ephemer.* plurib. in loc. maximè *Iſagog. Iun.* à n. 10. Qua de cauſa Manil. 5. *Aſtronom.* cap. 1. v. 61. de illo ſuccinit:

——*Velocia corpora fingit.* (Manil.)

Uti impoſsibile arbitratur Claudianus. Unde de III. *Conſul.* Honorij, verſ. 198. inquirit:

——*Qui ſumma freti per cærula poſsint* (Claud.)
Ferre viam:

Vetuſtas plurima fingit, ſed quaſi vera refert. Unde ergo vera? Ex divina gratia, vincente, quæ hominibus videntur impoſſibilia: igitur invenitur, qui ſumma freti per cærula fertur; quin audacter ſecans æquoris undas, auderent fluctus vel leviter tingere plantas.

Specialis gratia, ambulare per æquora.

2 Quis eſt hic & laudabimus eum? Fecit mirabilia in vita ſua. S. Franciſcus à Paula. Argumentum tetigi *Tom* 6. *T.* 11. *D.* 5. Argumentum ex profeſſo regerit amor; quia eius humilitamen, charitatem, ac ſpiritus elevationem nonnumquàm demiror. Neceſſe erat ad maiorem Numinis gloriam, qui erat electus iuxta cor Dei, tranſire Siciliam. Reſpuerunt nautæ, ut navis onus; vel quia nullus ex vectura quæſtus. Urgebat in Dei honorem meditatum opus. Potuit tranſgredi, & non eſt tranſgreſſus. *A nautis rejectus* (inſit Sanctorus & Lippeloo, in eius *Vita*) *ſtrato ſuper fluctibus pallio, fretum Siciliæ cum ſocio tranſvexit*. Cum duobus ſocijs, ait Bonifac. Bargatta in *Mirabilib. Orbis*, Tom. 1. lib. 2. cap. 4. §. 5. n. 6. ubi ſubdit: *Scyllæ & Charybdis barathrum illæſus tranſivit: & quia loca illa omninò periculoſa erant, ita ut rariſsimè naves evaderent naufragium; poſtquam vir Dei illac tranſivit, deſierunt eſſe periculoſa.* O Franciſce! Quomodò factum eſt iſtud, quod eſt mirabile in oculis noſtris? Viderunt te aquæ & timuerunt, & turbatæ ſunt abyſſi. Tu dominaris poteſtati maris: motum autem fluctuum eius tu mitigas. In mari via tua, & ſemitæ tuæ in aquis multis; quia dumtaxàt tibi ſemitæ: veſtigia tua non cognoſcentur, quia inimitabilis trames: verùm patet miraculis, & continuà mitigatione ſinus, ubi feliciter ſteterunt pedes eius. Socij tecum erant, & ſimul tecum fretum ſiculum tranant. Illuxerunt corruſcationes tuæ orbi terræ & claritas virtutis etiam mari: etenim cum te ſocij ſequerentur tamquàm grex; tecùm eduxiſti in portum populum tuum.

Franciſcus pallio ſocios & ſe ultra mare tranſvexit.

Sanctor

Bagatt.

Dona valent: emitur ſola virtute poteſtas.
Unanimi fratres, quorum mare terraque fatis. (Claud. d. v. 187)

Debentur. Quod ſuper eſt, Patri. Mirùm plane, videre Franciſcum ſuper æquor ambulantem; ſed mirabilius, quod alijs communicaret virtutem.

3 Venit Chriſtus ad diſcipulos ambulans ſuper mare, quod quidem uti nunquàm viſum, arbitrati ſunt phantaſticum. Animos commotos diſcipulorum ſedavit, pace datà, Salvator: tuncque Petrus: *Domine* (dixit) *ſi tu es, iube me, venire ad te ſuper aquas: & ipſe ait, Veni: & deſcendens Petrus de navicula, ambulabat ſuper aquam.*

Matth. 14. à 28.

Cur ergo ſibi poſtulat huiuſmodi donum, cùm viderer in Magiſtro ſpectabile miraculum? Mira videre volebat, cum ad Ieſum venire ſuper aquas optabat; & Chriſtus oſtendere illi, dum dixit: *Veni*. Ita Auguſtinus de *Verbis Domin. ſecundum Matth.* cap. 14. Quid mirabilius exoptat videre, dum videt Magiſtrum ſuper aquas ambulare? Eſt ne maius? Utique. *Hoc ego nom miror* (infit) *fac quod mirer: ambulet Petrus. Fac quod mirer. Iuve me, venire ad te ſuper aquas. Scio enim, quod corpus humanum naturæ lege non ſinitur in fluctibus habere fixa veſtigia; ſed accedat donum gratiæ, & paululùm ceſſet lex iſta naturæ. Voluiſti de meo, habere infirmitatem in carne, quam portas: habeam & ego de tuo poteſtatem, ut unda me portet. Iube me, venire ad te ſuper aquas.*

Mirum ſuper aquas ambulare, plus alijs facultatem concedere.

Auguſt.

Ampliora videre cupiebat, dum Magiſter ſuper aquas ambulabat, tollens a corpore pondus validum; vel conſtituens in liquidis corpus ſolidum: Chriſtuſque dicit, *Veni*: ut ſocius miraretur amplitudinem miraculi: igitur ambulandi ſuper aquas, Magiſtro non ſolùm inerat cœleſtis virtus; ſed etiam eius virtute extendebatur ad ſocios.

4 Grande aliquid de Chriſti poteſtate ac virtute Petrus concepit, dum ambulare ſuper æquor mirans vidit; quod videret cogitavit. Quodnam ergo? Dicit Chryſoſtomus in *Matth.* Homil. 51. *Quia credebat* (inquit) *non tantummodò Chriſtum ſuper mare ambulare, verumetiam alijs id poſſe concedere; auſus eſt hoc petere. Hoc priore multò mirabilius eſt; & ideo poſt illud etiam conficitur: cum enim ex priore miraculo patuerit, in maria ipſum habere imperium; tunc magis admirandum profert miraculum. Nunc verò & ipſe ambulat, & alium ambulare ſuper maria facit.*

Chryſ.

Subſiſtentis in aqua videbatur potentia, ſed oſtentanda ampliora, quaſi in blandimen Petri; magnitudine miraculi, poteſtatis extenſione, Petro etiam calcante fluctus: equidem in miraculo ſingulari mirabilius; non ſolùm quod virtutem ita ſublimen haberet, ſed quòd illam alijs & voce ſola communicare poſſet. Ideo dicit: *Si tu es, iube me venire ad te ſuper aquas.* Quis valeret, ſuper aquas ambulare niſi tu? *Tu es*? Ampliora videnda, & extendenda prodigia. In maria habes imperium: ultrà procedet miraculum.

Quippiā miraculum in Chriſto, ſed in Petro?

Alij tuà prorsùm virtute, pedibus proterunt mare. Si tu es, gaudes maiore virtute, ut mirabilius ſit opus: etenim inter ſigna & portenta mirabilius, alij ſuper aquas ambulandi, facultatem concedere; quàm ſuper aquas & aquas mirabilem ambulare. Si tu es, potes. Potes ſuper illas progredi, & uſum alijs etiam miraculosè conferre. In te non eſt miraculum. In me erit. In te nec miarculum miror. Fac quod mirer. Procedat etiam ſuper aquas Petrus. Ut Magiſter ambulat, diſcipulus quoque incedat; ut tuæ potentiæ virtus ſingularis emineat: igitur virtutis potentiſsimæ celſitas, alios ex virtute, habere virtutem ambulandi ſuper aquas. Magnum itaque potentiæ virtutis decus; quippe communicatione virtutis, cognoſcitur virtus.

5 Audivit Dominns votum Petri, dixitque illi: *Veni*. Tuncque deſerens naviculam; Petrus *ambulabat ſuper aquam.* Verſ.29.
Vox Domini ſuper aquas multas, ut eius clareat maieſtas. Vox Domini in magnificentia, conceſsà Petro iſthac ſingulari gratià. At magis mirabile, quod *vox Domini in virtute*; cum virtus eſſet in voce. Pſ.28.4.
In voce, unde? Dum poſtulanti Petro, dixit: *Veni*. Gradi ſuper aquas & fit virtute, & fit voce. Semper magnifica poteſtas, ſi vox Domini ſuper aquas: verùm maior ex virtutis voce, quàm ex nuda virtute. Virtus nuda eſt potentia ambulandi ſuper aquas. Vox virtutis eſt poteſtas, ſuper aquas ambulandi, communicata à virtute, habente perfectionis culmen, dum exercer huiuſmodi poteſtatem: & poſtquàm Chriſtus ambulavit ſuper mare, dixit diſcipulo *Veni*; ut cognoſceretur in diſcipulo (fluctus conculcante æquoris) virtus quanta Magiſtri, ex ipſa communicatione virtutis: quandoquidem Magiſtri virtute; non ſolùm ipſe, ſed ſocius cum illo ambulabat ſuper mare.

Unde mirè cognoſcitur virtus Chriſti, Petro ſuper aquas ambulāte?

Proceſsit de virtute in virtutem Magiſter cœleſtis, facultate conceſsà poteſtatis; ut ſocius videret, quod fieri nec cogitavit: quandoquidem corpus grave non videtur ſine pondere. Super mare ambulavit: & etiam Petrus: Fulgebat Magiſtri virtus, qui dedit voci ſuæ vocem virtutis, ut virtus extenderetur conceſſione poteſtatis: etenim videtur in Petro eiuſdem miraculi auctoritas; quippequàm eius Magiſter ambulabat ſuper aquas.

6 Miraculo maiore comprobatur miraculum, cuius in Franciſco veneramur ſpeculum. Quia deerat cymba, dixit illa alia, apud Ovidium *Epiſt.* 5. v.64.

Ovid.

Et mihi per fluctus impetus ire fuit.

Summergeretur næ fluctibus. Haud Franciſcus, cuius mira maieſtas, ambulare ſuper aquas. Super palliolum ſicco pede tranſit fretum. Viſio mirabilis! Et cum ſocijs? Mirabilior. Tranſilient, dum ille vehitur. Nautæ ſpectabant, quod nec cogitare poterant. Procedunt ſocij ſine formidine? Quorsum ſi Magiſter ambulabat ſuper mare? Amplificandum erat miraculum, ut cognoſcerent Franciſcum: equidem ſi magnum, incidere ſuper aquas; maius, quod in alios tranſiret eius poteſtas. Inſigne, ambulare ſuper mare: mirabilius, hanc gratiam alijs conferre: igitur eius eminebat rutilans virtus, ubi gratia ita ſublimis extendebatur ad ſocios.

Frāciſci inſigne miraculū, quod diſcipuli cum illo tranarē ſicco pede fretum Siculum.

Alijs datum prerogativà cœleſti, ambulare ſuper mare. Franciſcus eſt? Virtus plus. Eſt ſuperior ex virtute maieſtas: poſſunt alij per ipſum ambulare ſuper aquas. Ipſe eſt? Tranſibit ſanè de virtute in virtutem; eius diſcipulis ſequentibus Magiſtri vocem. Tra ſibunt pelagus, quaſi non haberent corpus. Iuſsit: voci vocem virtutis poteſtativè dedit, ut gratià diſcipulis collatà, tanti Magiſtri noſceretur excelentia: etenim illius virtute, cum illo quibant pertranſire mare. Venti & mare obediunt ei: igitur dum perſiſteret nautarum impia protervitas; ſimul cum illo diſcipuli ambulabant ſuper aquas. Cæca namque via, ſed tuta, Franciſci accedente gratià, qua ſine periculo eluduntur pericula; quin iam, ut canit, qui dudùm, lib. 2. *Amor.* Eleg. 11. v.17.

——Nobis alij ventorum pericula narrent,
Quas Scylla, infeſtet, quàſve Charybdis aquas. Idem.

Virtus de illo exibat, & miraculis patebat: ſiquidem ut tranſeant pelagus, ut incedant proſperè navigantes ſuper fluctus; intra palliolum admittit ſecum diſcipulos, quaſi non haberent corporis pondus. Primatum profectò Franciſcus tenuit; ſuper fluctus maris dum ambulavit. Quod alij navigio, Franciſcus invenit in pallio.

7 Totum deſcribitur à Sapiente. *Alius Navigare cogitans, & per feros fluctus iter facere incipiens, ligno portante ſe:.. Tua autem Pater providentia gubernat; quoniam dediſti & in mari viam, & inter fluctus ſemitam firmiſsimam; oſtendens, quoniam potens es ex omnibus ſalvare, etiam ſi ſine rate aliquis adeat mare.*

Sapient 14. à 1.

Aſtruunt etiam Ethnici. Euripides, *Iphigen. in Tauric.* v.409. *Navigant per marinos fluctus.* Horatius, 1. *Satyr.* 1. v.29. *Omne audaces mare qui corrunt, ſeſe ferre.* Senec. in *Medea*, à v.341. & fusè Biſciol. *Horat. ſubſceſſ.* Tom.2. lib.16. cap.11. En articulus Franciſci, quem expulere Nautæ. Quà iturùs, ſi mari obceſſus? Per feros fluctus. Sine rate eundem, ut Patris providentià aſtruat ſingulare miraculum.

Sine rate tranſierunt, aptiùs quā rate.

Non obſtruitur via, cui nota maris ignota ſemita: igitur pallio, quaſi navi, iter invium pervium, aperuit; & cum Socijs Siciliam uſque ſiccis veſtigijs tranàvit. Dicit noſtra Tautologia. *Venientes venient cum exultatione.* Pſ.125.6.
Venit Franciſcus cum ſocijs gratià tranſitus uſque ad freti littus; ſed non eſt tranſitus: etenim duces navis (ut pervenirent) venientes accipere noluerunt; quamvis cognoverunt inſignem pietate virum: ampliorem virtutis cognituri gratiam propter indignam repulſam. Non venient, dicunt. Imò pervenient. Non venien in Siciliam. Neſciebant Patris providentiam. Extendit ſuper æquora pallium, & fecit tutum navigium: venienteſque venerunt ac pervenerunt, cum exultatione; quia appulerunt Siciliam, & ſine rate. Patuit via per fluctus, in iter Franciſco invitante ſocios, ac deducente vià mirabili mirabiliore virtute: quippequàm potentia, dominiumque ſuper æquora floruit; ubi ad mare ſine rate, ut pertranſiret, adivit. Sine formidine tranſit: ſocijque cum illo in fluctibus magis tuti, quàm qui transfretabant in denegata nave. Ad unguem Marius Victor, lib. 2. *Geneſeos*, à v.482. & Alcim. Avitus, *lib.* 5. à v.501.

Pallium ferebatur celſius undis.
Sic flecti neſcit, metuat vel pondere ſcindi.
Iam medium creſcens illud contexerat unda,
Nec tamen obſtructum pevetrat vis improba, quamquàm Mar. Vict.
Verberet, & pallium fluctu feriente, fatiget.
Pulſatur motibus, ſuſpendens undique molem: Alcim. Avit.
Quòque vocant undæ, ſequitur iam mobile pondus.

8 Vidimus, quomodò Chriſtus & Petrus ambularunt ſuper fluctus. At Petrus, videns ventum validum mergi timuit;

muit; & quia timuit, mergi cœpit. Vel Profanus dixit ubi ſupr. 2. *Amor.* 11. v. 22.

Ovid. *Credite: credenti nulla procella nocet.*

Hinc Chriſtus extendens manum apprehendit eum; dicitque illi: *Modicæ fidei,* Ioann. 6 21. *quare dubitaſti?* Tunc alij diſcipuli, *voluerunt accipere eum in navim.* At Chriſtus noluit acquieſcere, *Ut clarius eſſet miraculum*: ait Chryſoſt. hic, *Homil.* 42. Chryſ. Alapid. Alapid. in *Matth.* 14. exponit: *Id noluiſſe, ſed unà cum Petro magno ſpatio ſuper aquas ambulaſſe.* Sit ergo. Verùm contrarium occurrit in Matth. teſtimonio: Matth. 14. 32. *Cùm aſcendiſſent in naviculam*: ait. Quomodò ergo in navicula, & extrà? Unde ſi ſuper aquas ambulabat cum Petro, erant ſimul in navigio? Eſt collatio ſuper fluctus ambulantium, atque in navi cum tempeſtate manentium; ut clarius eſſet miraculum, & Petrus non formidaret, quantumvis fluctus criſpantes ex procella videret: *Et ſine formidine.* equidem ſecurior ſuper aquas virtute Magiſtri; quàm qui timentes portabantur in navi. Hi littus petebant: Chriſtus & Petrus ſuper aquas ambulabant: dicunturque eſſe in navicula, dum ſiccis veſtigijs calcabant æquora; quia quaſi in navi eſſent, nil impediebat, ut in portum pervenirent. Idem in conciliationem Antilogiæ, ſubdit: *Nuluiſſe invitatum aſcendere in naviculam,* Alapid. *ſed pòſt prope terram cùm eſſent, aſcendiſſe.* Cur igitur priùs aſcendere in navem noluit, ac poſtmodùm annuit? Intendebat omnes ſimul appellere; quod non fieret, ſi ille cum diſcipulo in portum incederet ſuper mare: ſiquidem priùs perveniſſent, quàm navis vento valido tangeret terram; ambulantes coram illis mirificè ſuper aquam. *Priùs pervenerunt quā qui erant in navi.* Hinc ut introivit, navis è medio mari littora tetigit. *Statim navis fuit ad terram.* Ioan. d. Nonnus hìc. *Divinà agitatione* (inquit) *navis ſpontaneè appellebat ad longinquum portum, veluti mens alata.* Statim perfectum, quod incedendo ſuper mare fuiſſet factum; & expreſſum illo præſente in navicula, quod patraturus in aqua: igitur è medio mari littus perniciter tangeret; priuſquàm navis agitata velo & brachijs perveniret.

9 Ergo Bethſaidam feliciter, illo comite appulerunt, videntes multiplicatum prodigium. *Cùm egreſsi eſſent de navi,* Marc. 6. 54. *continuò cognoverunt eum.* Apud Matth. d. v. 33. *Qui in navicula erant, venerunt & adoraverunt eum.* Cùm ad illos venit ambulans ſuper mare, non cognoſcunt; & in terra continuò incognitum cognoverunt? Quæ facta, quia mirabilia, arbitrabantur phantaſtica. Videbant uſque in mentis ſtuporem, verùm haud præbuerant fidem; cogitantes impoſsibile, ſuper aquas ambulare: adorantque (cùm vidiſſent in terra) facientem tot mirabilia; quia cognoverunt iam in littore ut miraculum, quod in mari iudicabant cogitationis ludibrium. *Nautæ non credebāt prodigio, quouſque viderunt in portu.* Secùs minimè accidit noſtro Franciſco, ſuperato mirificè Siciliæ freto. Videntes pallio cum ſocijs ambulare ſuper mare; dixerunt: *Phantaſma eſt.* In littore cognoverunt, quantæ virtutis fuerit, quem è navi vecors impudentia excuſsit: etenim apparuit ibi dignus adoratione, tanta donatus mirabili poteſtate; quæ priùs eſtò viſa, non credita, quaſi ſpecies illuſæ cogitationis, pondus elevari ab aquis: virique ut potè Sancti mirè demonſtrata in littore probitas; quippe idem ipſe qui priùs ambularat ſuper aquas. Pende prodigium. *Qui in navicula erant venerunt, & adoraverunt eum.* Ergo Franciſcus iam erat in terra; dum venerunt adoratum, qui in navicula. Profectò. Non navigabat, currebat: imò celſior fluctibus volabat; fruſtrato propoſito nautarum, adiens ſine periculo maris periculum: quandoquidem ſi inficiati fuerunt navis acceſſum, ne in Siciliam veniret; Franciſcus ſuper aquas cum ſocijs extenſo pallio pervenit. Priùs pervenit in portum, quàm qui in navi vehebantur; facta navi ex palliolo ut miraculo confirmaretur miraculum, quin timor irrueret in ſocios, vel videntes ventos validos, verberantes pallium in medio elationis, fluctuum: etenim ſecuriores erant æquore, Franciſci virtute, ac Magiſtri poteſtate, ut pervenirent in portum; quàm quos portabat denegatum in tranſvectionem navigium.

10 Occurrit curioſitati, vel devotioni, cur ſi abſque pallio transfretatio fieri miraculo potuit; ſibi & ſocijs Franciſcus pallium in aquis extendit? Effulſit in Franciſco, quod veneramur in Apoſtolo Petro. Apparuit poſt reſurrectionem Salvator N. ei, & diſcipulis alijs ad mare Tiberiadis. Miraculo facto, inſigni captura piſcium; cognitum ſeu præconceptum, pre quem inſigne miraculum. Tunc Petrus, *cùm audiſſet, quia Dominus eſt; tunicâ præcinxit ſe, & miſit ſe in mare. Alij autem diſcipuli navigio venerunt.* Ioa. 21. à 7. Elucet in ferventiore Apoſtolo, quod vidimus in Franciſco. Alios navigium vexit; Petrus in mare ſe miſit: & cum tardior per aquas eſſet tranſitus, prior pervenit in deſtinatum littus; ut miraculum itineris alio conſtaret miraculo: ſiquidem priùs veniens potitus voto, quam venirent, qui venerant in navigio. Dubium mentem ſubijt, Quomodo venerit? Chryſoſtom. hìc, *Homil.* 86. dicit: *Natando venit.* Chryſoſt. At in *Matth.* Homil. 51. infit.: *Super aquas: pariter etiam poſt reſurrectionem fecit.* Verùm quorſum *pallium* (iuxta Caietan.) aſſumpſit Petrus, modò ſuper aquas ambulaturus? Caiet. Non poterat, ambulante ſuper aquas fieri prodigium, quin ſumeret pallium? Quibat: ſumpto pallio, portentum ſummè creſcebat: etenim videbant illum navigare extenſo ſuper æquora pallio; ſicut alij transfretabant in navigio. *Pallium Franciſcus fecit navigiū.* Signum divinæ ſuperioris poteſtatis in mari, ſuper illud ambulare, & veſtigia non cognoſci: palliumque ſumitur, dum mare pede calcatur; quia virtutis ſingularis inſigne, ambulare ſuper fluctus & ſicco pede. Unde Ethnicus 10. *Metam.* fab. 11. modulatur appoſitè:

Emmicat & ſumā celeri pede libat arenā:
Apoll. *Poſſe vides illum ſicco freta radere paſſu.*

11 Imperfectum iter arbitrabantùr Gentiles, modò in ſimili portento maderent pedes. Quapropter de Orione ſuccinuit Apollonius Rhodius, ubi ſupra, n. 1.

Ille ſuper cana currebat
Ovid. *Unda, neque celeres tinxit pedes: ſed paululum extremis*
Plantis madefactus, liquidà vectus eſt via.

Idem de Achille, Quint. Calaber, *lib.* 8. *v.* 155. *Pedibus pelagus tranſcurrit, extrema tingens.* Micat altioris poteſtatis inſigne; dum calcatur mare, ſumptà in tranſcurſum madibili veſte; ut ex aquæ repulſa, dum circundatur; iterato miraculo miraculum comprobetur: *Nec quā ad uit.* etenim ſumpto pallio (æquore ſuper illud oppreſſo) ut lucerent multiplicata miracula; in pallio extenſo, aquæ meris neque gutta. Haud aliter veſtis ſumitur ad natandum, vel ad iter ſuper æquor agendum: igitur ſicca manet, quaſi non nataſſet, nec ſuper aquas procederet. Dixit de Numine Moſchus, Moſch. *Edyl.* 2. à v. 46.

Pede per mare ambulat, natanti ſimilis.
Marini dux itineris, per mare quaſi per terram,
Immadefactus ruit.

Natanti ſimilis, dicitur: Ideſt plici: perpropriè, ſicco pede ambulanti ſuper mare, & ſiccà veſte: etenim piſcis vagatur peraquatum profundiora, ſed non tangitur ab aqua. Hoc pallij Eliæ fuit inſigne privilegium, dum eius tactu Iordanis diviſæ 4. Reg. 2. 8. ſunt aquæ in tranſitum. Aquam tetigit, non tactum ab aqua: igitur ſiccum reſumitur, quaſi ab aqua minimè tangeretur. En Petri articulus, dum ab illo petitur portus. Miſit ſe tamquàm piſcis in mare: ut poſſet procedere, pallium ſumpſit: ſuper aquas extendit: pallio ſuper illas ambulavit. Maduit? Nullo modo. Nonne extenſum in aquarum pelago? Sanè. Micabat ſicut extenderat: igitur ut in proprio habitu eſſet, ſiccum palliolum reſumpſit, quaſi aquam non tetigiſſet.

12 Innovantur in Franciſco cœleſtia ſigna miraculis fulgentibus ſuper illuſtria miracula. Valebat mare pertranſire pede: utquid igitur utitur in portento pallij extenſione? *Poſtquam pervenit in portum, mirantibus cunctis, pallium eduxit & induit, nec guttà madidum.* Sanctor. *Addit miraculis alia.* Non ſolùm patratum prodigium (ait Sanctorus ubi ſuprà, & Victor, in eius *Vita*) ambulando ſuper mare; ſed aliud factum in veſte, cognitum in exitu, ubi potitur voto. Pallium tetigit æquora, verùm non tactum ab aqua. Erat ſicut piſces æquoris, qui perambulant ſemitas maris: igitur Pater Sanctus ex aqua pallium reſumpſit, quaſi numquàm elementum ſuper aquas tetigiſſet. Sumat ergo in ter per mare pallium, quod nutu cœli virtute poſsit vertere in navigium; & ſimul inſigni gratià feliciter continuare prodigia: etenim quem aquis cogitabant ebrium, ex fluctibus quaſſatum, reſumpſit habitum ſiccum. Pes non eſt tinctus: nec habitus: invenit quippe veſtem intactam, quaſi iter cum ſocijs confeciſſet ſuper terram.

13 Diviſæ ſunt aquæ Iordanis ad Arcæ conſpectum, ut populos in terram promiſſam tranſiret per ſiccum. Numquàm Iordanis maiori fluxu, cæterùm victus miraculo. *Sacerdotes qui portabant Arcam Fœderis Domini ſtabant ſuper ſiccam humum in medio Iordanis.* Ioſue. 3. 17. Grave argumentum habet huiuſmodi periodus, ſed inde plauſus. Aquæ quæ ſciſſæ, reverſæ ſunt in locum priſtinum, dicitur *cap.* 4. 18. *Cùm aſcendiſſet portates Arcam Fœderis Domini, & ſiccam humum calcare cœpiſſent.* Ergo priùs in medio Iordanis ſiccam humum non calcabant. Quo igitur pacto dicitur ſiccitas etiam telluris, ubi in medio alveo Iordanis exiſterent Sacerdotes? Tractus maris in palliolo calcatus à Pauliano, erit dificultatis expoſitio. In medio Iordanis erat aqua: aqua non erat in terra, quapropter humus dicitur ſicca: ſiccaque dicitur humus ubi erat aquà; ut luceret inſigniter ſplendore ſingulare prodigium, *Siccum ab aquis reſumpſit palliū quaſi ambulaſſet per humum.*

cùm

cùm in contrarietate nihil inveniretur oppoſitum : igitur abſque ulla elementi gutta permanebant ſuper aquam, quaſi per humum ambulaſſent ſiccam. In huiuſce expoſitionis intelligentiam, notandum eſt (relicta opinione Rabbinorum) de quaNos in *Ephemerid.* 10. *Mart.* n.4. (aſſerentium, tunc per ſe elevatam fuiſſe Arcam, quæ elevavit Sacerdotes, ut ſuper aquas immadidi tractum tranſiret Iordanis) nonnullis placuiſſe (adi Maluend. in *cap.* 3.8. & 15.) Primò Sacerdotes cum Arca trajeciſſe ſuper aquas totam latitudinem Iordanis fermè uſque in oram ulterioris littoris; & tunc per ſiccam Iordanis humum pertranſiſſe populum, Sacerdotes hacciñe opinione erant in Iordanis aquis : populus in medio Iordanis, quaſi in ſiccitate littoris: ſiccaque dicitur terra, quando fluctus fluvij Sacerdotum preſsit planta; quippequàm ita ſuper aquas ambularunt Sacerdotes, ſicut populus calcavit ariditatem telluris.

14 Quid expreſsius in Franciſci cauſam? Aſtruunt miracula virtutis poteſtativæ excellentiam. De præſenti miraculi origine, dicemus fusè *Didaſcal.* ſequenti. Omnia illi elementa deſerviunt ad nutum voluntatis, quo factus prodigium multis.

Illæſus à pluvia.

Illo præſente in lapidicina ingens irruit è cœlo aquarum procella. Fugientibus ſocijs manſiti: tempeſtas receſsit; ſed ille inventus, quaſi non pluiſſet. Bag. Tom. 1. d. *lib.*3.*cap.*3. §. 3.*n.*14. Rab. Eliezer cogitat, Eliam ante Achab currentem in Iezraël, pluviâ ſuperveniente, neque guttam tetigiſſe. Procedit Franciſcus in ſpiritu & virtute Eliæ parare Domino plebem perfectam. *Pluviam voluntariam* illi *ſegregavit Deus*, ut pateret electus iuxta Nominis cor. *Pluviam imbris Dominus*

Pſalm. 67. 10. Zachar. 10. 1.

dabit : dicit Zacharias. Septuagint. *Dominus faciet phantaſias* : equidem in voluntaria diſcretiva pluvia videbatur phantaſticum; cæteros tangere, & præterire Franciſcum. Ab illo *prohibitæ ſunt ſtillæ pluviarum.* Ierem. 3.2. In propatulo ſubdiò reverente aquà, abſconditus eſt *à turbine & pluvia.* Iſaì. 4. 6. etenim Deus Fran-

Iob. 28 26.

ciſci oſtendens virtutem, *ponebat pluvijs* inviolabilem *legem.* Mellius Souſa hìc floridè ſuccinit:

—Fluctuſque coërcet,
Ille modum pluvijs tribuit;
Nubibus imbriferis leges cùm providus æquas

Souſa.

Sanciret, rapidis & vento agitante procellis.

Tunc vidit illum clariſque oſtēdit Olympi
Civibus, & pulchrum ſummà virtute paravit
Mentibus humanis.

Quid ultra? Dum atra nubes ſuper alios procelloſè irruit; à Franciſco imber abijt & receſsit.

15 In capturam à militibus ſexaginta iuſſu Regis quæſitus, inviſibilis factus (idem qui ſumptà, *lib.*2. *cap.*3. §. 3. *n.*6.) ita ut

Inviſibilis factus, veſtigia pedum impreſsit ſaxo.

cùm eſſet tibi in templo inveniri non potuit. Quare cùm in Calabria eſſet deſpectus, & à potentioribus expulſus; pervenit in proximum montem : ſedit ſuper lapidem: & cùm diſcederet à petra, reliquit tibi, cedente ſaxo, impreſſa pedum veſtigia. Idem ibid. *lib.* 5. *cap.* 1. *Apendic.* 2. n. 64. Chriſti noſtri Salvatoris prodigium regerit nunc, quando in templo

Ioann. 8. 59.

in necem præparatis lapidibus, *aſcondit ſe* : ideſt, evanuit ab illorum oculis, factus illis inviſibilis : & qui præſens non apparuit, cum illis per medium illorum mirabiliter exivit. Vigilanter utriuſque Franciſci tractus exprimit imaginem, ſimilis articulus; Chriſto in patriam veniente felicem, ſimulque infelicem urbem. Expulſus eſt à civibus, omninò deſpectus, & ut mitteretur præceps, montis uſque ſupercilium deductus. Illorum propoſitum, uti ab ira, fatuum erat. Ieſus cognoverat, *& tranſiens per medium illorum ibat.* Ex-

Luc. 4. 30.

pulſus illorum manus evaſit, in montem fugit, ſuper lapidem ſedit; & ſicut ait Lyran. hìc noſque in *Ephemerid.* 10. *Ian.* n. 6. *Ad tactum axum illud ſubterfugit,*

Lyran.

ut inſtar ceræ ſolutum, veſtigia pedum in eo apparent. Franciſcus Salvatoris imitatur opus, parique paſſu currunt & ſtudium & obſequium. *Angelorum miniſterio uſus*

Vict.

eſt (ait Franciſc. Victor. in eius *Vit.* lib.2. cap.1.) *octondecim trabes ad Eccleſiæ uſum invectæ una noctæ expolitæ ſunt.* Ut quieſceret à labore, Angeli acceſſerunt & miniſtrabant ei. *Trabes* (adinſtar Salomonis)

3. Reg. 6. 26.

poſuit in domo : & malleus & ſecuris & omne ferramentum; non ſum audita in domo, cùm ædificaretur. Quid audien-

Utitur Angelorum miniſterio.

dum cùm plura fierent miniſterio Angelorum? Trabes graviſsimæ trahebantur ſine pondere. Bagatta, d. *lib.* 4. *cap.* 5. n. 19. Similiter lapides : *lib.*5. *cap.*1. §. 1. *n.* 19. & *Annal. Minimor.* ad ann. 1464. Ulteriuſque ut operi eſſent apta in unum

Sine pondere gravia: continuit diviſa ligna.

redigebat ligna brevia, *lib.*16. *cap.* 1. §. 7. *n.* 1. Quid amplius? Summum profectò miraculum, ſi facit utraque unum: & ut canit Profanus, 1. *Metamorph.* Fabul. 1.

Ovid.

—Sine pondere habentia pondus.

16 Uti Angelus in fornacem miſſus conſtituit ignem, quaſi ventum roris flantem; ut quem obedientia coëgit, illæſus

Illæſus ab igne.

exiret. Victor, ubi ſupr. etiam ipſe introivit. Abrah. Bzovius, *Annal. Eccleſiaſt.* ann. 1507. Tunc verè Angelus, cuius imitatus munus : igitur voluntariè deſcendit in fornacem, ut protegeret virtutem. Exivit ſicut intravit, quin ſentiret voraciſſimum incendium; ſicut Abram eductus

Gen. 15 7.

de *Ur Chaldæorum.* Ex profeſſo in *Ephemer.* 14. *Iun.* num. 2. & 17. *Iul.* num. 1.

Carbones flatu accēdit.

Titiones extinctos ſemel Franciſcus inſufflavit, & flatu incendit. Bagatta, *lib.* 2. cap. 1. §. 3. num. 7. Spiritus Domini inſufflavit in eos. Ex meditatione eius in ligna exardeſcit ignis; ex flamma flagrantis cordis; qua gratiæ eminebat magnitu-

Pſalm. 17. 9. Iob. 41. 11.

do, dum *carbones ſuccenſi ſunt ab eo.* Quid mirum? *Ignis à facie eius exarſit.* Non eſt qui ſe abſcondat à calore eius. *De naribus eius procedit fumus* : Si fumus ſignum ignis, quantus ardebat in penetrali pectoris! Pro igne, Franciſci flatus ſufficitur : eo, dum ligna parabantur,

2. Mac. 1. 22.

accenſus eſt ignis magnus, ita ut omnes mirarentur. Sicut olim in littore maris, præſentia Salvatoris, diſcipuli prout exigebat neceſsitas, invitati ad prandium,

Ioã. 19. 9.

ſine igne *viderunt prunas poſitas.* Mira facere ex poteſtate valet. Omnia mirificè poteſt; eius cedentia (prout opus) arbi-

Iob. 9. 5

trio. *Commovet terram de loco ſuo. Qui tranſtulit montes, & neſcierunt hi quos ſubvertit.* Potentia obedentialis eſt volun-

Montes trāſfert.

tas Conditoris. Franciſcus non condidit, cæterùm miram poteſtatem habuit; ubi inſenſibilia eius voluntatem atque præcepta percipiunt : & quos ſubvertit neſcierunt; quoniam inſenſibiles rupes per naturam, dumtaxat ſenſum accipiunt ad obedientiam : non ad alterius imperium immobilibus conceditur motus; ſed tantùm *ad audiendam vocem ſermonum eius.*

Pſ. 102. 20.

Souſa hìc:

—Celſos nutanti vertice montes

Souſ.

Tranſtulit ipſe locans aliò.

17 Referunt fusè qui ſupr. ex quibus Bagatta, *lib.* 5. *cap.* 1. §. 3 *num.* 10. qui

Bagat.

ibid. *lib.*4. *cap.* 1. §. 5. num. 34. inquit:

Poma multiplicat.

E ciſtula plena pomis cùm ſupra ducentos adeſſent, & ſinguli malum accepiſſent; ciſtula remanſit plena. Franciſci anima, charitate eximiâ, elucet Dilecti Sponſa.

Cant 7 13.

In portis noſtris omnia poma : nova & vetera. Bene *omnia*, quippe omnia neceſſaria, omnibus diſtributa. At quæ nova & quæ vetera, ſi tantùm unica? Quid mirum, ſi inter vetera ſint nova; ubi in portijs Monaſterij in tot adſtantes multiplicata? Ibi profectò imminuta ciſtulà, omnia poma, nova & vetera. Novum erat in Franciſci manibus germen; cùm vetera

Lapidē in aere ſuſpendit, & calce cæco lumen reſtituit

tantùm eſſent in diſtributionem. Lapidem in aëre ſuſpendit, ut qui ſtat, videat ne cadat. Cæcum etiam calce illuminat; ut non ſolùm ex cæcitate pateret miraculum; ſed etiam per inſtrumentum, illuminationi oppoſitum; ſicut Chriſtus cæcum illuminavit per lutum; & Iſaìas ulcus ſanavit maſsà ficorum. Ita qui dudùm, *lib.* 5.

Iſai. 38 21.

cap. 1. §. 3.10. & *Tom.* 2. lib. 2. cap. 1. §. 1. num. 11. ubi addit: *Alij cæcitate laboranti miſit ſua conſpicilla : quæ vix oculis adhibuit; cum ſtupendo miraculo viſum recepit.* Cæco mittit occularia? Res ſanè nova : at dum per Franciſci manum in viſum efficaciſsima. Sanatur à Chriſto cæcus, ſuper oculos eius impoſitis manibus. Aliquantulum vidit, ſed non perfectè. Unde Dominus *iterum impoſuit manus ſuper oculos eius, & cœpit videre, & reſtitutus eſt, ita ut clarè videret*

Bagatt. Marc. 8 25.

omnia. Quorsùm manus imponit ſuper cæci oculos? ut videat minùs? Adinſtar cryſtalli erant Domini manus. *Per manus Chriſti oculis ſuis ſuperpoſitas videbat*: ait Scholiaſtes Chryſoſtomi, loc. citando. Negat miraculum hìc Alapide; ſed ſine fulcro : ipſe enim S. Doctor, in *Marc.* Homil. 9. inquit : *Impoſuit manus ſuper oculos eius, & cœpit videre. Si humana eſſet virtus, utique etſi videret, manibus ſuper oculos impoſitis, videre non poterat; ſed manus Domini omnibus oculis*

Chryſoſt.

clarior eſt. Lumen amiſerat, qui cæcus degebat. Reſtaurationem petit, & medicus cœleſtis ſuper oculos eius manus imponit. Quorſum? ut recipiat viſum: etenim

Per eius conſpicilla videt cæcus

cum manus eſſent cryſtallus, illuminans oculos; facta ex illis conſpicilla, ut clarè, qui cæcus, videret omnia, & novum clareret miraculum per inſtrumentum undecumque importunum : igitur ei reſtitutus oculorum ſine lumine ſplendor, per conſpicilla quæ impoſitione manum ei contulerat Salvator. Patet conſpicilla fuiſſe, ut cæcus videret clarè; quippe minimè manus imponeret ſuper oculos, ni ad corroborrandam aciem deſervirent ut cryſtallus.

18 Etiam adinſtar Eliſei aquarum amaritudinem convertit in dulcedinem: pro levamine ſitis adinſtar Angeli cum Agare, & Iſaiæ, elicit ſalubres fontes.

Alia mira.

Ut Elias mortuum ſuſcitat: uti Daniel animalium ferociam alligat. Quid plura? in eius mirabilia ineſficax lingua humana: neceſſaria prorsùm Angelica; ut contigit in pictura. *Cùm quidam pictor* (in eiuſdem Patris *Vita* dicitur, lib. 5. cap. 12.) *eius imaginem ad vivum exprimere vellet, & pro virium tenuitate eam perficere non poſſet; Angelus è cœlo delapſus, accepto penicillo, extremam manum adhibuit; quod quidem omnibus ſtupori & admirationi fuit.* Appoſitè in articulum verba Sapientiæ exponere poſſumus. *Non enim in errorem induxit nos hominum malæ artis excogitatio; nec umbrà picturæ labor ſine fructu, effigies ſculpta* (Æthiop. *Expreſſa*) *per varios colores.* Induceret enim pictoris manus invalida in errorem; quia labore ſine fructu, per varios colores vivam veramque Franciſci haud expreſſerat imaginem: at minimè, colentes ex corde induxit; quippe ſumpto penicullo, Angelus ad vivum effigiem dexterè expreſsit: viſuſque fructus facti laboris, quoniam Angelicâ manu demonſtrata vera effigies. O pictor!

Eius imago ab Angelo picta. — Sapient. 15. 4.

——*Nimium ne crede colori.* (Virgil. 2. Eclog. v. 17.)

Totum ſtudium manus affectricis, ut aſsimilet Franciſcum imagini hominis. Labor ſine fruſtu, & tantum labor. Non eſt ſpecies imagini, neque decor. Ad nihilum, quia inutilis, redigenda; quippe ab Angelo formanda, ut imago coloribus ſuperioris artis, exeat ad imaginem ſimilitudinis. Franciſcus ſi ab homine pictus ſit; poſſumus interrogare: *Cuius eſt imago hæc?* (Matth. 22. 20.) Artifex figurabit illum? *Quàm imaginem ponetis ei?* (Iſaì. 40 18.) Symmetria & colores de cœlo neceſſaria, ut Franciſci exprimatur vera forma. Ei ſanè, etiam homini, *menſura hominis, quæ eſt Angeli.* (Apoc. 21. 17.)

19 Imago Franciſci eſt imago charitatis, quia totum quod continet, ſcientiam habet vocis. Deſcripſi, *Tom.*4. *T.*12. *D.*5.*num.*1.*&* 5.*T.*10. *D.*5.*num.*6. *Virgo ſcilicèt facie roſeà, ardente cyclade coccineà amicta, alis inſtructa, in capite geſtat coronam auream, carbunculis diſtinctam & effulgurantem: digitus ornatur annulo pyropo radiante: unà manu geſtat cor rubicundum, flammas vibrans, alterà arcum & ſagittas ignitas.* Hi ſunt charitatis colores. Coruſcat Franciſci cor ſpeculum charitatis. Non refrigeſcit; cùm cætera frigent calet. Vis utrique una. Duplex ſed unica forma. Aptè apud Picinell. lib. 15. *Mund. Symbol.* n. 210. in ſignum cordis, cœleſti flammà flagrantis, exprimit ſpeculum concavum, Solis ardore percuſſum, radios emittens à cœlo haudquaquàm degeneres; cum lemmate: *Communi non igne.* E cœlo in cor Franciſci charitas (virtutum Sol) ignem miſit; & erudivit, ut imitaretur imaginem: etenim cùm radiorum cognoſceretur pretioſitas; in corde & ore eius nihil inveniebatur niſi charitas. Ex abundantia cordis os loquitur. Hermann. Hugo in *Pijs deſider. anim. Vot.*1.

Imago charitatis, Franciſci imago. — Picinel. — Hermãn. Hug.

O Deus! aut nullo calcat mihi pectus ab
igne,
Aut ſolo calcat ignis amore tui.

DIDASCALIA IV.

Elevationis corporis Franciſci ſuper aquas, origo & charitas & humilitas.

1 CUM illo, in eius pallio ſuper aquam, ſocij venientes venerunt atque pervenerunt in Siciliam; ut vidimus, *Didaſc. anteced.* Alij deſcendunt mare in navibus: Franciſcus & ſocij pedibus, facientes operationem in aquis multis, confuſis rubore pugnacibus nautis; igitur viderunt opera & prodigia in pallio, atque mirabilia eius in profundo. Nautæ in navibus, & cùm timore, in tempeſtuoſo mari, pleno & monſtris & periculis, ſi quod aliud; quippe numquàm expertum ſerenitatem, quod numquàm nec ad horam vidit planitiem. Audi Senecam in *Medea*, à v. 350.

Pſ. 125. 6. — *Prodigiũ Paulenſis, calcatis fluctibus maris.*

Quid? Cùm Siculi virgo Pelori,
Rabidos utero ſuccincta canes,
Omnes pariter ſolvit hiatus?
Quis non totos horruit artus?

(Senec.)

Franciſcus cùm ſocijs utens pallio pro navigio, & lætè per fretum potitus voto: etenim cùm, ut ibi dicitur, v. 326.

Avidus nimium navita flatus
Optat, & alto rubicunda tremunt
Suppara velo;

(Idem.)

Illa novà rate, & inventione (ignorantibus navarchis viam navis in medio mari) cùm ſuis Franciſcus ſecurè vehitur, ulteriuſque littus attigiſſe conſpicitur. Rem acu tangit, etſi aliò dixit Iuvenalis, *Satyr.* 12. à v. 63.

Ia-

——*Iacuit planum mare, tempora poſtquàm*
Proſperà vectoris, fatumque valentius Euro,
Et pelago ::. inopi miſerabilis arte cucurrit,
Veſtibus extenſis, & quod ſuperaverat unum.
Tandem intrat poſitas incluſa per æquora moles,
Tyrrhenumque Pharon; porrectaque brachia rurſùm,
Quæ pelago currunt medio, longèque relinquunt
Italiam. Non ſic igitur mirabere portus,
Quos natura dedit.

(Iuven.)

Sanè, quandoquidem mare cæteris procelloſum; Franciſci pallio ludibrium.

2 *Hoc mare magnum & ſpatioſum manibus: illic reptilia, quorum non eſt numerus: animalia puſilla cum magnis: illic naves pertranſibunt, Draco iſte* (inſit David) *quem formaſti ad illudendum ei*, &c. Frequenter DD. intelligunt mare, & per terras extenſum; in quo plura aquatilia animalia, & Leviathan ſuperior corporis vaſtitate inter maiora. Verùm à nonnullis, quia demonſtrativè ſignatur, *Draco iſte* ipſum mare non ſine fulcro intelligitur. Unde ſenſus teſtimonij: *Hoc mare magnum, quò plura pericula, & naves; ſicut draco eſt: attamen illuditur induſtrià hominum; igitur per illud naves pertranſeunt.* Hinc adinſtar draconis, à Marullo dicitur *Monſtruoſum* & *Truculentum.* Lucretiuſque *lib.* 1. de *Rer. natur.* v. 95. inquit: *Avidum mare*, & *lib.* 2. à v. 553.

Pſalm. 103. à 25. — *Mare adinſtar draconis monſtrũ horribile*

Diſiectare ſolet mare magnum tranſtra, guberna;
Ut videantur, & indicium mortalibus edant,
Infidi maris inſidias, vireſque dolumque
Ut vitare vellint; ne ve ullo tempore credant,
Subdola cùm ridet placidi pellacia Ponti.

(Lucret.)

Sit ergo, & relicta Rabbinorum fabula, videnda in *Ephemerid.* 22. *Martij.* num. 2. Hoc ergo mare per quod tranſeunt naves, plenum profectò periculis ex procellis. Unde ergo draco iſte horribile monſtrum datum in ludum? Gaudent homines iactari? Quærunt illidi? An facies hominis, ſicut piſces maris? Quare igitur in luſum exponi dicitur? Quia navibus deridetur: equidem eſto vorax, tempeſtatibus minax, ne pertranſeant naves, commotis fluctibus, fulminatis procellis: elluditur & illuditur totus furor procellarum; quippequàm vel illo æſtuante, illic naves pertranſibunt. In ludribrium maris inventa concava navium, ne nautæ ſint in maris ludibrium. Cum navibus mare ludit: illudit, dum illas ſummergit: cæterùm illuditur; ubi per eius pericula ratis ſine periculo fertur. Maius ludibrium, ubi ineptum iſtrumentum: dracoque iſte deridetur à Franciſco; quoniam ſine periculo, fluctus feri maris illuduntur ſolo pallio. Eius navigationi monſtroſè oppoſitus draco iſte; ſed ad illudendum ei: igitur ſecuriùs eludit pallio, fremente freto, mare per tranſiens Franciſcus; quàm tabulæ confidentes, qui portantur in navibus.

Franciſci quam vis procellarum ludibriũ

3 Appoſitè Maluenda hìc legit: *Iſtud mare magnum, ibi calcatile.* Satis in ludibrium eius, quod per illud navibus daretur tranſitus: *calcatileque* expoſitum, ut aliquando maius pateret ludibrium; in luſum dato monſtrifero ſævo dracone, atque fractà feritate: quandoquidem eludens pallio excitatas procellas, Franciſcus cum ſocijs ferebatur ſuper aquas. *Hoc mare magnum eſt Mediterraneum*; ait Turnebus 19. *Adverſar.* cap. 20. & Plin. *lib.* 9. cap. 15. atteſtante Iſidoro, lib. 13. *Origin.* cap. 15. & dicente cap. 16. *Mare magnum eſt, quod ab Occaſu ex Oceano fuit* &c. Hoc eſt ludibrium Franciſci, calcatis fluctibus periculoſis Pelori: equidem in cunctorum admirationem, ut poſſet mirabiliter tranſire, è palliolo fecit navem. Retorquendus Lucretius, d. lib. 3. à v. 1033. Franciſcus facit mirabilia in profundo, habitu ſuper æquor extenſo.

Malué-da. — *Mare magnũ eſt Mediterraneum.* — Iſidor.

Ille quoque ipſe, viam qui quondam per mare magnum
Stravit, iterque dedit legionibus ire per altum,
Ac pedibus ſalſas docuit ſuperire lacunas,
Et contempſit (*aquis inſultans*) *murmura Ponti.*

(Lucret. — Pſ. 155.)

Quid noſtra Tautologia? Socijs Franciſci à nautis denegatur in Siciliam tranſvectio, quaſi Magiſtro non eſſet vel mare magnum ludibrio. *Venientes venient*, & *cum exultatione*, vectoris mirabili poteſtare atque virtute: exultatio ex feliciſsimo ductu & adventu: ſed inter tot virtutes fugit cognitio: etenim cognoſcentes ignorabant, per quam illarum venientes, per vaſtum mare veniebant. Adimunt pondus charitas & humilitas, ut poſsint corpora ambulare ſuper aquas. Tranſeuntes itaque Siculum fretum; videndum, per quas illarum.

Socij Franciſci ſciebãt & neſciebant per quid ibant.

4 Otho Vænius *Amor.* Emblem. 47. pingit Amorem, ſine rate, neque cymba navigantem, nec pericula timentem, cum lemmate: *In via, via.* Exponit epigrammate,

Imgo amoris.

Quæ non tenet Amor perrumpere opaca viarum.
Qui inſidi ſpernit cæca pericla maris?
Pro rate cui pharetra eſt, pro remo cui levis arcus.
Ut portum obtineat, quid libet audet Amor.

Oth. Væn.

Cogitatio ex Ovidio, *Epiſt.* 21. à v. 211. & ex Plutarcho, in *Mario* dicente. *Nulla via in via ſaluti.* Quapropter Muſæus, de Amore dixi in *Erone & Leandro*, verſ. 255.

Plutarc

Ipſe remex, ipſe claſsis, ipſe ſolus navis.

Muſæus
Eccli. 1 9.

Sapientia dicitur creata *in Spiritu-Sancto*: ideſt, *in charitate*; ut ait Pinna, hìc. Iccircò ſubditur, *cap.* 24. 24. *Mater pulchræ dilectionis*, quæ ſanè charitas, cæterarum virtutum radix & ſumma pretioſitas. Difficilis utiquè captu, quamvis perſpicax cognitio: qua de causâ præmittitur: *Radix ſapientiæ cui revelata eſt? Et aſtutias illius quis agnovit?* Quæ enim cogitavit, ut intelligi ab humana cogitatione non poſsit? Ibidem exponitur. *A mari enim abundavit cogitatin eius; & conſilium illius ab abyſſo magna.* Quid enim cogitavit in mari & abyſſo, ut ſit incognoſcibilis per aſtutiam cogitatio? Ambulare ſuper aquas, ut eius mirabilis cognoſceretur maieſtas. *In fluctibus maris ambulavi, & in omni terra ſteti.* Sat erat ad miraculum calcatio fluctuum: igitur admirabile, progredi ſuper aquam, quaſi greſſus dirigeret ſuper terram.

V. 6.
Cap. 24 39.
V. 8.
Franciſco maria ſicut terra.

5 Ulteriùs procedit ſapientis charitatis cogitatio. *In fluctibus maris ambulavi.* Quid ultrà? Aggreditur Amor maxima: nulla enim via invia dilectioni & charitate flagranti. Inter difficilia (Septuagint. *Impoſsibilia*: Aquila, *Virabilia*: Vatabl. *Excellentia*) deſcribit Salomon, *Viam navis in medio mari.* Hoc mirabile, quia difficile? Plus cogitat charitas, eludens maris procellas: igitur ſuperit æquore, quaſi eſſet in navi. Ne in mare à fluctibus ſummergantur, homines navibus in ſalutem utuntur. Navi vehi, mirabile eſt: ſuper fluctus, ſanè plus: equidem excellentius; quin mergatur ſine navi, ambulare ſuper ſtuctus. Magnum diſcrimen, inter ire navigando per mare; & ſuper mare ſine navigio procedere: illic ſcinditur: hìc calcatur. Scindi difficile: calcare, potiùs mirabile: hinc charitatis ab abyſſo magna plauſus, & à mari cogitatio eius: etenim elevatur ſuper fluctus eius ſublimitas; non habens quo in ſtuporem elevetur ſuper aquas. Per mare ratibus ire, etſi mirabile, iam demonſtratur *in quo.* Super fluctus ambulare, eſt elevatio *per ſe.* Mirabile utrumque; ſed ſuper fluctus ire, magis mirabile: ſiquidem dum naturale fluctibus maris ſummergi, contra naturam eminebat ſuper. Nonnulli accipiunt teſtimonia de Sapientia increata in ordine ad incarnationem, inveniente viam mirabilem ad ſalutem. Oſtium erat in terras occluſum, magnâ abyſſo peccatorum: hiſce muris non erat charitati nimiæ tranſitus: verùm à mari abundavit cogitatio eius; ut via fieret, ubi nec ſemita apparuit, conculcatis periculis maris, ingenio excelſo ſuperioris amoris; quippe in partes terræ inferiores deſcendit, dum in fluctibus maris ſine ſemita ambulavit. Haud deterruit maris furor: ut portum obtineat, quidlibet audet amor. Videre, quod ille ſit ſolus per aquas nimias: ſpiritu ferebatur ſuper aquas. Ipſe remex, ipſe claſsis: navis ipſe, pharetrâ aſſumptâ pro rate: quandoquidem charitate ingenioſâ apparuit arrida, in hominum ſalutem: quoniam proculcavit fluctus propter nimiam charitatem. Alij intelligitur de Sapientia Incarnata, Chriſto Domino; cuius à mari in prodigium abandavit cogitatio: etenim cùm corpore è carne, & naturali pondere (ſublimante charitate, ut alios in hac ſchola doceret) in fluctibus maris cum diſcipulo ambulavit.

Prov. 30. 2.
Quantũ miraculum!
Cognitio de incarnatione, quare myſteria ſuperat ſublimitate?

6 Miraculum à charitate proceſsiſſe; dicit in *Pſalm.* 149. Auguſtin. *Currant dilectione* (inquit) *non quærant naves, ſed pennas: duas alas charitatis apprehendant. Alas charitatis: peregrinamur, ſuſpiramus, gemimus.* En theatrum N. Franciſci, dum appropinquavit ad mare. Sapientia ei deſuper infuſa, illapſa è cœlis; quæ quidem mater pulchræ dilectionis. Claruit, ubi charitatis aſcendens cathedram, inter doctiores loquebatur ſapientiam. *Cùm Doctores inſignes* (dicitur in eius *Vita*, lib. 4. cap. 13.) *ad illum adiſſent, periculum factum, an vera eſſent, quæ à multis vulgata de eius ſapientia, divinitus demiſſa; comiter ſuſcepit, plenus divino Spiritu, quid de arcanis Scripturæ ſacræ non aperuit? Difficiliores utriuſque teſtamenti nodos tantâ perſpicuitate ac facilitate exſolvit; ut attoniti diſcederent, & tam altam doctrinam dumtaxàt*

Auguſt.
Franciſco ſcientia deſuper infuſa.

taxàt è cœlo derivatam agnoſcerent. Non cognoverat litteraturam, ſed charitate in Domini iam intraverat potentiam; & ſtupebant de doctrina eius, quia in poteſtate erat ſermo ipſius. Haccine igitur ſapientia ad Calabriæ acceſsis oram, quia per charitatem tranſire cupiebant in Siciliam. Tranſitus denegatur, fluctibus maris eius votum impeditur. Peregrinatur, ſuſpirat, gemit. Quid faciendum in anguſtia? Conſilium illius ab abyſſo magna. Radix ſapientiæ illi revelata fuit. Aſturias illius quis agnovit? Ille dumtaxàt qui exercuit. Charitate cucurrit. Reſpuit naves, ſumpſit pennat, aptavit ſibi dilectionis alas. A mari enim abundavit cogitatio eius; igitur cogitavit ambulare ſuper fluctus: extendit igitur pallium ſuper æquora, quorum unda apparuit arida: miniſtranteque charitate flagrantes ſublimes pennas; quin mergeretur, cum ſocijs ambulabat ſuper aquas. Nulla via invia amori: non iter, iter amanti. Ut portum tentet, charitas quidlibet audet: etenim ſuper aquas Franciſcus extendens pallium; in Sicilia, quò tendit, invenit portum. Convertit charitas mare in aridam, ut eius ſapientiæ demonſtraret aſtutiam. Abnuitur navis: qui exaſperant, non exaltentur in ſemetipſis: eſt ſublimior claſsis ingenio amoris. Infidi ſpernit cæca pericula maris: igitur in fluctibus ambulavit, quaſi tranſitus eſſet per tellurem; quia aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem. Floride & ſcitè Novarinus in *Aquis nuptial.* n. 524.

In quo plus fulſit?

Flamma cedere neſcit aquæ.
Amor nec medio obrutus pelago.

Novar.

7 Symbolum ardentis charitatis, ſtatuitur teſtudo pernicibus pennis: dicique quibat: *Iam teſtudo volat*, ex Claudian. in *Eutrop.* lib. 1. v. 352. De teſtudine refert Plinius *lib.* 11. *cap.* 10. *Oblita ſui, ita ut Solis vapore ſiccato cortice, non queat mergi.* Ex huiuſmodi conditione (quam etiam attribuit Picinell. 6. *Mund. Symbol.* n. 162. Murænæ maris Siculi) ſtemma efformatur Charitatis; cum epigraphe: *Non ſummergitur aduſta.* Unde *lib.* 3. ibid. num. 469. lemma aliud: *Amor Addidit alas.* Originem habemus, ex qua in Franciſco ponderis corporis levitas, ut ſui oblitus ambularet ſuper aquas; cùm videamus difficilia ſuperata, victa impoſsibilia, ac in tranſvectione mirabilia excellentiora. Venit David *in altitudinem maris*, verùm *tempeſtas demerſit.* Ita queritur apud Crucium hìc.

Imago charitatis.
Plin.
Teſtudo calore Solis non mergitur
Picinel.
Pſ. 68. 3

Veni equidem pelagi delatus in ima profũdi;
Nam fera ventoſi ſorbuit ira freti.

Crucius

Tempeſtatem patitur & in illa ſummergitur. Minimè operiretur æquoris tempeſtate, modò navigaret amore: quandoquidem tuto ſecaretur charitate etiam proceloſum pelagus; quia removet à ponderoſo corpore totum pondus. Non ſummergitur in tempeſtate Franciſcus ſublevatione amoris, eſtò venerit in altitudinem maris. Solis divini radijs aduſtus nimis æſtuabat: ſummergi in aquarum multitudine nequibat. *In aqua plus ignis valebat*: ferebaturque ſuper aquas; quippequàm in tranſitum ſumpſit charitatis pennas. Quid mirum, ſi mare non opprimeret, cùm charitate volaret? Non ulla quibat iter perturpare tempeſtas; quoniam amor ad fretum addidit alas. Unde cùm corpus naturaliter feratur deorsùm, & flamma ſursùm; flammâ cordis & alis, corpus quod grave, ducebatur ſuper aquas ſine pondere. Non eſt in tempeſtate tempeſtas. Vadit pallium uti navis, quò ducit ſola voluntas. Illa ſola inflammata facit & perficit: *Quàm benè navigant, quos amor dirigit!* Ita Otho Vænius, d. *Emblem.* 1. & N. Hæften. *Via regia Cruc.* lib. 3. cap. 10. accinit:

Charitate ſuper aquas evatur Franciſcus.
Sap. 16. 17.
Quomodò?
Oth. Væn.

Non timet Æolios ratis hæc, fera flamina, fratres.

8 *Lucerna ardens & lucens* plauditur Franciſcus, in eius *Vit.* d. *cap.* 14. Hinc pingitur candela in medio aquarum camphorâ delibuta & incenſa cum inſcriptione, *Non extinguitur.* Huiuſmodi flamma, flamma fidei vocatur ab Auguſtino: ambulante ſuper aquas, & naufragante Petro. *Ambulabat ſuper aquas* (inſit, de *Verb. Domin. ſecund. Matth.* cap. 14.) *ſed titubavit Petrus. Titubatio iſta quaſi mors fidei fuit: ſed ubi exclamavit, fides iterùm reſurrexit. Non ambularet, niſi crederet; ſed nec mergeretur, niſi dubitaret.* Lucerna erat Petrus, accenſa fidei radijs; ita ut ſummergi haud valeret ab undis. Sursùm flamma elevabat, vel grave corpus; modò lucem avidè foveret pectus: equidem ſi inextincta permaneret, ſine timore naufragij ſuper aquas ſtetiſſet. Lucerna ardens & lucens demonſtratur Paulenſis. Iure, dum fretum tranſcurrit ambulans ſuper mare. Non eſt extincta flamma: & etiam procellâ exortâ: Non eſt extincta. *Ignis in aqua valebat, & aqua extinguentis naturæ obliviſcebatur.* Non eſt ſummerſus: flammâ ex corde ardenti ſuper æquor elevatur, quia lucerna non extinguitur. Non poteſt ſummergi ſine pondere: ponduſque minimè ſuper aquas ha-

Ioann. 5. 35.
Picinel. d. 12. n. 58.
Auguſt.
Cur plauditur lucerna ardens, & lucens?
Sapient. 19. 19.

habebat, qui corpore ferebatur ſuper aquas; igitur ſemper ſuper ſtetit, quia flamma lucernæ in portum uſque permanſit.

In mare mortuo lucerna accenſa vagatur extincta ſummergitur.

9 Cauſa naufragij vel elevationis videtur perſpicuò in lucernis locatis in mari mortuo. Hoccine de mari, ſive lacu; diximus plura in *Ephemer.* 17. *Iul.* n. 1. & præter ibi ſignatos AA. videſis Ariſtotel. 2. de *Plantis*, cap. 2. & lib. 1. *Meteor.* cap. 3. Diodor. Sicul. 2. *cap.* 92. & 19. *cap.* 724. Pauſan. *cap.* 153. Plin. 5. cap. 16. Cardinal. Vitriac. *Hiſtoria Ieroſolym.* cap. 53. Maiol. *Tom.* 1. *Colloq.* 10. Tertull. *Carm.* de *Sodom.* Maluend. in *Ioſuè*, 4. 16. Iſidorus

Iſidor.

verò, 13. *Origin.* cap. 19. deinde addit: ***Lucernam accenſam ferunt, ſupernatare: extincto lumine demergi.*** Eadem Hieronym. *Epiſt.* 129. & Beda de *Loc. Sanctis*, cap. 12. Elucet modo quanta Paulenſis charitas adorientis per aquas incognitas pedibus æquoris ſemitas. Non ſummergitur gradiens ſuper fluctus maris. Erat in eo lucerna ardens & lucens: & graditur ſine timore ſuper æquora, quia in lucerna charitatis uſque in appulſum perſeveravit flamma. Ex defectu virtutis, pondus conſtat grave corporis. Si lux virtutis extinguitur, vel leve corpus ſummergitur. Lucerna ardentis charitatis collocatur in mare; dum Franciſcus pallio in ulteriorem ripam cupit apellere. Charitas dirigit, eius lumine pervenit: & calcatis fluctibus? Erat ſine pondere corpus. Pallio in aquarum ſuperficie perextenſo, Siciliam attigit ſine naufragio. Naufragium prodit extinctione lucis: liberat flamma permanentis charitatis: dum graditur Franciſcus ſuper fluctus, ac illorum ſpumam; conſtat pectoris æſtuantis numquàm defeciſſe flammam. Unde ut verbis Homeri, *Illiad.* 20. v. 228. utamur;

Homer

——Per lata dorſa maris
Ad ſummitatem littoris currebant:

Naſcēte Franciſco ſplendōres atque muſica de cœlo.

10 Arbitror in miraculi prognoſticum; Angelorum in eius natali canticum, & è celo iubar ſplendidiſsimum. *Naſcente Franciſco, hymnodiam perſonuiſſe Angelicam, & ſplendores admirabiles apparuiſſe:* ait Bonifac. Bagatt. in *Mirabil. Orbis Chriſtian.* lib. 1. cap. 1. §. 2. n. 9. & cap. 2. §. 1. n. 25. Speculum ſplendet nativitatis Salvatoris: etenim illo è Virgine in lucem edito, dicitur: *Angelus Domini ſtetit iuxta* (Paſtores) *illos, & claritas Dei* (pro-magna) *circunfulſit illos:: & dixit Angelus: Natus eſt vovis hodie Salvator, & ſubitò facta eſt cum Angelo multitudo militiæ cæleſtis, laudantium Deum & dicentium: Gloria in altiſsimis Deo, & in terra pax hominibus.* Fuit Franciſcus miſſus à Deo, & in terris à cœlo plauditur, qui natus cœlo. Dum egreditur in mundum, lampades eius, lampades ignis atque flammarum; igitur non ſolùm erat lucerna ardens, ſed etiam lucens.

Luc. 9.

Sic numquàm rapido lampades igne vacat.

Ovid. 3. Pont. 3. v. 60.

Lux corpus eſt: inquit Auguſtin. *Epiſt.* 3. & ex ipſo Berchor. 5. *Reductor.* cap. 39. Non eſſe corpus, diximus, *Tom.* 5. Tautolog. 11. à n. 15. quia ſine numero, ſine menſura, ſine pondere eſt; ut ait Ambroſius, 1. *Hexaemer.* cap. 9. Videſis ibi dictar Barthol. Grannuyſe, ſivi Anglicus, 8. de *Propriet. Rer.* cap. 40. aſſerit, ſubſtantiam corporeām eſſe, ſed ſummè ſimplicem, & nequaquàm accidens. Conciliantur ſententiæ ex articulo præſenti N. Paulenſis Franciſci, ſuper aquas ambulantis, vehementià ſplendentis amoris; in cuius ſignum lux nata; ut eius conditione lucis rutilatet excellentia. Omne corpus pondus habet: & ut lux, ſuper aquas N. Franciſcus procedit; quoniam adinſtar lucis, ut calcaret mare, pondus corporis habebat, ſed ſine pondere. Hinc de Virgine gravida, ſerm. de eius *laudib. & partu*, infit Fulgentius: *Cùm eſſet gravida, ſalubri levitate plaudebat: **Lumem enim** quod intra ſe habebat, **pondus habere non** poterat.* Erat Chriſti corpus. Utique, ſed comparatur lumini; quia adinſtar lucis erat corpus ſine pondere.

August.

Quomodò corpus lucis ſine corpore?

Fulgen.

11 *Fiat lux*, dixit, Omnipotens; *& facta eſt lux.* Marius Victor: *Geneſeos*: lib. 1. v. 58. apprimè, comptèque ſuccinit:

——Lux immiſſa ſupernè.
Emicuit cogente Deo: diſcretaque nigrum
Umbra peplum retrabens, ſummo diſceſsit
Olympo.

Mar. Vict.

Inquiritur à PP. de conditione lucis. Baſilius, Theodoretus, & Gregor. Nazianzenus, ut alibi dixi; aſtruunt, lucen ſine ſubiecto fuiſſe creātam. Latini verò PP. aſſerunt econtrà, fuiſſe corpus lucidum, unde lux habuit ſubiectum. Primum videtur mihi hyperbolicum, propter corporis lucis ſimplicitatem, in lucis excellentis commendationem; ut fulgeret corpus lucis ſine pondere corporis: igitur ita Conditor lucem corpori ligavit; ut ſine pondere corporis, quaſi in ſubiecto non eſſet. Si ſimplex ſine corpore qualitas, haud mirum, quòd illi non ineſſet ponderoſitas. Erant in re materiali, ſive corporea, mirabile; quòd pondus eſſet in corpore ſine pondere: etenim corpus præfulgebat lucis, ſine conditione corporis. In ſubiecto lux eſt: at non dicitur, *Fiat lucidum corpus*, ſed *Fiat lux.* Corpus non uti quantum, ſed ut qualitas ſignatur, dum lux conditur; ut corporis lucis rutilet excellentia, inter cætera creata: equidem in lucis corpore neque ſignum gravitatis; quaſi in illa non eſſet ſubſtantia corporis. Perpropriè ſplendor lucis ſignat Franciſcum, dum Siculum in palliolo tranſit fretum. Ambulat ſuper fluctus maris: & pondere corporis? Levitate plaudebat. Lumen illud, pondus habere non poterat. Non ſummergitur aquà lucerna incenſa. Habet conditionem lucis vel in conditione corporis. Si corpus, cui pondus connaturale, non habuiſſet; tranſitus mirabilis fluctuum haud mirabilis eſſet: miraculum fit, ut conſtet quòd mira lux: igitur pondus eius corporis ſecat mirabiliter pelagus; quaſi corpus, ullum non haberet pondus. Caro præ corpore ac quantitate corpora gravat: deorsùm inclinat. Paulenſis econtrà corpus, fiducialiter graditur ſuper fluctus. Luce vividè ſignatur, quicquid in illo ad ſtuporem videtur: ſiquidem in mare, ſtante pede, eius corpus ſine pondere carnis, adinſtar corporis lucis. Uti lux conditione mirifica fit, qui entitate non eſt lux; ut magis eluceat Franciſci excellentia, atque charitatis flamma, ſursùm eius elevans corpus, ubi ab illo aratur velociſsimè pelagus. Carnis moles fluctuat, verùm ſine gravamine. Subſtantia quanta vehitur ſuper aquas; ſed ſine pondere. Ubi pondus non eſt, fit ſuper fluctus corporis elevatio: aliter, in liquido ſolidæ quantitatis ſummerſio. Maius prodigium, ubi corpus liquidum ſolidum; vel ubi corpus grave, ſine corporis pondere: videnturque mirabilia, ambulante Franciſco ſuper æquora; quaſi non eſſet in pondus ulla corporis ſubſtantia. Prudentius in *Periſtephan.* v. 1716. Ita Paulani pallium,

Gur dicitur creata in ſubiecto, & ſine ſubiecto?

Franciſci ſubſtantia corporis adinſtar corporis lucis.

Ut terga calcans æquoris,
Siccis mearet paſsibus,
Plantas nec undis tingeret
Vaſti viator gurgitis.
Cernunt ſtupentes navitæ.

Prudent

12 Sæpe admirabiles patiebatur extaſes elevatus à terra; ait Bagatta d. *Tom.* 2. *lib.* 2. *cap.* 3. §. 6. *n.* 12. Quid ſi in aqua, qui elevabatur à terra? *Tempeſtas eſt* (ait Auguſtin. d. *cap.* 13.) *amas? Ambulas ſuper mare.* Totum oritur ex igne cordis, & incendio charitatis. Quidni ſuper fluctus alis flammarum, uti pernix in terra ambulat ſuper pennas ventorum? In perpetuo ſuper terram nonnumquàm motu ſemper eſt Monocodiata (Hiſpanicè, *Ave del Paraiſo*) eò quòd, ut refert Aldrovandus, & Geſner. de *Avib.* alas habeat affixas cordi, cuius palpitatione fit motus, & cœlum verſus. Picinell. d. lib. 4. num. 485. ſubſcripſit: *Alta petit fixo corde.* Unde Cauſinus *lib.* 6. *Symbol.* 78. accinit:

Auguſt.

Conditio Monocodiatę.

Picinell

Sæva nec humani patitur contagia mundi,
Par volucer Superis

Cauſsin

Etenim cùm ex corde in motum flamma; volatus ſucceſsione petit æthera. *Terræ* obliviſcitur, & par Superis videtur; quia ſemper ſuper. Unde fixo corde ſursùm volat, in altis habitat, ſine contagione telluris; quippe in volatum motus ex motu cordis. Perperàm Franciſcus poterat timere naufragium, Siculum tranſgrediens fretum; habens alas cordi affixas, quas laboraverat charitas; quin moveretur pennis, niſi ex motu ſursùm elevati cordis. Quapropter cùm ſuper haberet alatum, atque cœlum verſus, motum; in vaſto mari, par Superis, naufragari nequibat, quippequàm vel habens corpus, ſuper æquora volabat.

Cur Franciſcus nō ſolùm ſuper mare pergebat ſed volabat:

13 Dicit Bzovius originem in eius *Vita*, lib. 1. cap. 10. *Cùm ferventiſsimà charitate ad Deum oraret; ſæpeſæpius clariſsimà luce, & rutilantibus ignibus circunfuſus, videbatur.* Idem Bagatt. *Tom.* 1. *lib.* 1. §. 4. *num.* 54. Aptè in admirabiles elevationes, *rutilantes ignes*: equidem non valent rutilare, qui poſſunt ab aqua extingui: radijque (qui ex flamma cordis illuſtrabant lumina) nequibant extingui vel in aqua. Corpus radiorum non corpus. Hos fovebat, fons igniti ſplendoris, Franciſci pectus: & ille citra diſcrimen ambulabat ſuper aquas; quippe ignis cordis corpus terreum levabat ſuper aquarum ſpumas. Factum eſt prodigium, per *charitatis ingenium*: ideſt: *Charitatem ingenioſam*: ut ait Anſelmus: etenim cùm corpus habeat naturaliter pondus, quo nequit calcare fluctus; Franciſci modum excogitavit charitas, quo corpus poſsit ſine incommodo ferri ſuper undas. Corpus replevit radijs ex igne cordis. Conditione flammarum, corpus ſursùm: unde elatus Franciſcus ingenio charitatis tranſivit mare; quoniam corpus conſtituit ad tranſitum ſine pondere.

Bzov.

Radijs rutilans, & elevatus à terra.

2. Cor 8. 8.
Anſelm

Corpus eius ſine pondere corporis.

14 In propoſitum pingit Ioann. Orozius, lib. 1. *Emblem.* 8. cor alatum, cum epigraphe: *Ibi ubi.* Obijcitur ſplendens articuli præſentis ſpeculum, & etiam cauſa, qua

Orox.
Imago Charitatis.

qua Franciſcus in portum tranſit elevatus ſuper æquora. Erat corpus ubi cor. *Ibi ubi.* Cor ſuper erat, quippe volabat: Franciſcus ſuper fluctus incedebat. Super fluctus! Ubi corpus? Charitate, ubi cor, ibi. Cor ſuper terram & ſuper aquas ſe movit: Franciſcuſque velociter ſuper mare tranſivit; quippe cor grave corporis pondus ad ſe traxit. Non erat cor ubi corpus: corpus erat, ubi flammivomum pectus: ibi ubi elatum cordis flammâ, tendebat in æthera: corpuſque ferebatur ſuper mare; equidem interiore charitate erat pondus ſine pondere. A Siracho innuitur huius conditio corporis, reſpectu activitatis ac energiæ charitatis; ut eſſet ubi cor erat, & nequaquàm ubi ſtabat. *Pondus ſuper ſe tollet, qui honeſtiori ſe communicat.* Maluend. *Onus ſupra vires.* Coruſcat Paulenſis tractus, ubi cognoſcitur naturale corporis pondus. Onus ſumitur, & ſuper onus gravatur; dum anima ponderi corporis ſubditur; ita ut pondus eius ferre non poſſit, & quaſi tumentes fluctus ſuper ſe formdidet; ut aſſerit Iobus, 31. 23. Levatur verò, ubi pondus iuxta cor, eò quòd communicat honeſtiori ſe. Ut Franciſcus tranſiret fluctus maris, corpus erat ſupra vires. Pulchrior erat anima ex flagrante charitate, honeſto corpore: hoc tranſitum impediebat: & cum corpore fretum Siculum tranſibat; quia ſuſtulit corpus onus grave ſuper ſe, ubi communicans cordi, pondus elevavit cor: ſimulque fluctus tranſivit æquoris, quod abſente charitate erat ultra vires corporis.

Quare corpus Paulani ſine ponderes

Eccli. 13. 2.

15 Hinc Paulus ad altiora nos evehit; dum ut ſursùm ſint corda, charitatis ingenio, fideles urget. *Deponentes* (inquit) *omne pondus, curramus ad propoſitum nobis certamen.* Quomodò poteſt onus corporis deponi? Signat charitas Franciſci. Non eſt corpus ubi eſt, ſed ubi cor. Opprimitur & elevatur. Opprimitur ſi corpus. Elevatur, ſi pus è corpore cor, ductum in æthera charitatis flamma: propoſitoque certamine, Franciſcus graditur æquore; quoniam tracto corpore ab igne cordis, à flamma pectoris, corpus tranſivit per fluctus; etenim charitate omne depoſuerat pondus. Erat Franciſcus in corpore & in corpore non erat. Cum gloria prævalebat ignis; quæ conſervata iuxta Petrum, *In cœlis in vobis.* Haud implicat, ubi prodigium charitatis explicat; uti patet in corpore Franciſci, cuius pondus corporis ſine pondere; quia cor in cœlum alis amoris volabat, quando ſicco pede, ſuper fluctus incedebat: in cœliſque ſignatur huiuſmodi gloria, & etiam in terra; etenim nullum præ eximia charitate pondus corporis, quaſi glorioſè iam ſederet in cœlis. Licet dicere, quod aliò Manil. 3. *Aſtronom.* cap. 1. v. 40.

Heb. 12. 1.

Erat in corpore ſine corpore.

1. Petr. 1. 4.

Ordinibus certis ſociavit corpus in unum,
Aëraque & terras, flammamque, undamque natantem. — Manil.

DIDASCALIA V.

Humilitas conſtituit Franciſcum ſuper æquora excelſum, quia ſe reduxit ad nihilum.

1 QUEM uſque in cœlum elevavit charitas, deprimet humilitas? Nullo modo. Qui ſe deprimit, non premitur; ſed extollitur. Videtur iacere in profundo, ſed collocatur in throno. Conditionem Auguſtinus cognovit, dum monens dixit: *Cogitas magnam fabricam conſtruere celſitudinis, de fundamento prius cogita humilitatis.* Ita de *Verb. Domin. ſecund. Matth.* ſerm. 10. Hinc Salvator N. ut habitantes in terra ſuper cœlos ſtatuat; puſillo gregi humilitatem commendat. *Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde.* Commendat celſitudinem, vel humilitatem? Ex humilitate celſitudinem: equidem animus decore humilitatis non ſolum excelſus, ſed excelſior cœlis factus. Diſcendum (iuxta mentem Auguſtini, ibid.) non mundum condere, non in ipſo mundo mirabilia facere; ſed humiles eſſe corde: igitur anima, humilitate prædita, faciet ſanè mirabilia. Iſthæc vera, & pretioſa: cæterum quorsùm? Ut intendamus corde in humilitatis exemplum? Quodnam ergo? Notitiam ab Auguſtino, d. accipe: *Magnus eſſe vis? A Minimo incipe.* Quis *Minimus* à ſe dictus? Qui in regno cœlorum magnus. Quis *Minimus*? Qui à Chriſto edoctus, ſuper æthera elevatus. Quis colitur in Eccleſia, Minimi notâ? Franciſcus à Paula: fecit enim humilitate mirabilia in vita ſua. Patet prodigium & celſitas, ambulando ſuper aquas, dum magis ac magis deprimebat humilitas: equidem virtus conſtituit excelſum, dum

Auguſt.

In cœlo humilitas habet ſolium.

Ibid.

Paulenſis eſt in exēplum

ſe

ſe reduxit ad nihilum. Crucius accinit:

Eius auguſtam ſuper aſtra cantu
Tollite nomen,
Ad plagam vaſti maris occidentem.
Altior terræ populis coruſcus:
Cuius ardentem radijs Olympum
Gloria tranat. — Crucius

2 Venit ergo ad mare cùm ſocijs, ut diximus prioribus Didaſcalijs, ſed in Siciliam, à nautis abnuitur tranſitus. Avertitur itaque humilis, factus confuſus. Quid faciet? Sedebit ſolitarius & tacebit? Utique. *Ponet in pulvere os ſuum, ſi fortè ſit ſpes.* Non ſolùm ſpes, ſed votum impletum & plenum gaudium: etenim ut obtineret in tranſitum æquoris facultatem; humilis Franciſcus ſe demiſit uſque ad pulverem. Ideo cum illo venientes venient cum exultatione, inventâ ad maris tranſitum nave: ſiquidem Magiſtri humilitas, iuſſit eos ambulare ſuper aquas: venientes ad fluctus cum gaudio & exultatione; quippe cordi voluptas, ſine nave navigare: dicentes Magiſtro, ut modulatur Sanctius loc. præcit.

Thrē. 3. 29.

Pſ. 125. 6.

Tranſit pallio ſocios in littus utrius.

— Nigris quòd nondum mergimur undis,
Noſcimus, id totum muneris eſſe tui. — Sāctius.

Videtur profectò in hoccine mirabili articulo, quod iubente Salvatore N. contigit Petro. *Sine ulla dubitatione* (infit Auguſt. de *Verbis Domin. ſecundum Matth.* ſerm. 13.) *ad verbum iubentis, ad præſentiam ſuſtentantis, ad præſtantiam regentis, ſine ulla cunctatione Petrus deſilivit in aquas, & ambulare cœpit.* Mare propter humilitatem Franciſco conceſſit, quod nautarum malitia pernegavit; nec demerſit tempeſtas aquæ, nec abſorbuit profunditas freti, quos Franſciſcus levavit in pallio, ut annunciarent mirabilia eius in profundo. Venientes venient, nautæ tractum velint, nolint, & ſuper aquas; quantumvis obſtet illorum atque maris improbitas: igitur Franciſci mirificâ humilitate, ſociorum corpora vel in aquis ſine pondere.

Auguſt.

3 Rationem reddit contextus. Unde virtus, ut ambulat ſuper fluctus? *Poſuit in pulvere os ſuum*; & mare tutò percurrit, *quia levavit ſuper ſe.* Plerique DD. legunt: *Quia levavit ſe ſuper ſe.* Quid eſt hoc? Alapid. hìc: *Seipſum* (inquit) *ſupergreſſus, libravit ſe a terra in cœlum, ab infirmitate ad robur, à puſillanimitate in animi celſitudinem.* Appoſitè: verùm noſtro articulo cumulatè Petrus Damiani, *Epiſt.* 130. *Levavit ſe ſuper ſe* (ait) *undis excreſcentibus, in altiora cumulatur.* In undis ſpectatur miraculum, ab humilitate productum. Tranſvectio à nautis repellitur: neceſſitas à charitate exponitur; ſed auxilium denegatur. Obeſt etiam vaſtum fretum: quid faciendum? Extendere in mari pallium, admittere in illo ſocios, ſecare fluctus: & ſine formidine? Sine terrore? Qua de cauſa? Longè à periculis pericula. Nequeunt ſummergi, quantumvis percurrant mare: rectáque vadunt Siciliam, per immenſam intranabilem aquam, ſine timore naufragijs quippequam corpora habebant ad tranſitum ſine pondere. Neceſſarium ſine rate erat naufragium onere connaturali corporum. Cogitavit humilitas, quomodò in tanta neceſſitate nulla prorsùm interveniret neceſſitas. Pallium ſtravit, atque ſocios introduxit. Conturbati ſunt omnes, qui videbant eos, & timuit omnis homo. Illis criſpantibus undis nec formido. Dum per aquas procedunt, in altiora elevantur. Humilitatis effectus, corpori adimere pondus. Redactus eſt Franciſcus uſque ad pulverem; humilitaſque conceſſit elevationem: etenim cùm ſocijs medio in mari liber fuit, quia levavit ſuper ſe. Libravit ſe à terra in cœlum, ubi à circunſtantibus timebatur naufragium, ſed patrandum prodigium. Pende. *Se levavit ſuper ſe.* Se levare eſt pondus corporis ſursùm attollere. Se levare ſuper ſe, eſt tollere pondus è corpore gravi. Proprietas corporis eſt gravitas, quam non ſolùm attolit, ſed tollit humilitas: & ut inſignis virtutis in mari pateret præclara dos, Franciſcus pallium percalcans, ſe levavit ſuper ſe; quoniam ut mare cum ſocijs tranſiret, & liber inter fluctus ſingulariter evaderet, obtinuit humilitatis per mirificam virtutem, quòd corporis gravis corpus non haberet proprietatem. Se levaret, ſi ambularet ſuper terram. Pallio quidem incedebat ſuper aquas: ſeque ſuper ſe levavit pertranſiens mare; quippe corpus conſtituit ad tranſitum ſine pondere. Huiuſmodi portentum eſt humilitatis flos. Ambulare ſuper aquas, non omnibus datum eſt; ſed illis,

Verſ. 28

Alapid.

Petr. Dam.

Sociorū cōſtituit corpora ſine pondere.

Cur pondus ſine corpore pendet ab humilitate?

——— Quos æquus amavit
Iupiter, aut ardens evexit ad æthera virtus. — Virgil. 6. Æneid. v. 129.

4 Intelligitur modò teſtimonium, quod nobis negotium faceſſet tota Tautologia, 10. *Tempus plantandi, & tempus evellendi quod plantatum eſt*: dicit Salomon. Quid in homine plantatur, dum plantatur homo; ut aliquando conveniat

Eccle. 3. 2.